

Onfrisse vis

Binnenskamers vergeleek de vroegere thesaurier-generaal Drees politici met zeehonden in een dieren-tuin: hoeveel vis je ze ook toewerpt, ze blijven staan wiebelen met hun bek open. Dat beeld komt mij ook wel eens voor ogen als ik economen bezig zie die het nieuw-klassieke paradigma zijn toegedaan. Ik heb hun commentaren op de afgelopen dinsdag verschenen Miljoenennota natuurlijk nog niet kunnen lezen, maar wat ze te melden hebben is zo voor-spelbaar dat het op voorhand te weerleggen is.

Met deze ketelmuziek wil ik oproepen tot het econo-mendebat waar de Miljoenennota om vraagt: waar-de is prijs (p) maal volume (q), daar zijn we het nog steeds over eens. Vervolgens scheiden onze wegen. De nieuw-klassieke economen menen dat het dyna-misch evenwicht in de waardevorming bij voorkeur – nu en naar de toekomst toe – aangestuurd moet worden door veranderingen in relatieve prijzen. (Zo-lang je maar geen milieueffingen wilt invoeren, want dan is de beer los en wordt de status quo grommend verdedigd.) De anderen – die ik voor het gemak maar even op die éne hoop van de neoklas-siek/neo-keynesiaanse synthese gooi – stellen daar tegenover dat de instrumentkeuze geen kwestie van ideologie zou moeten zijn, maar van effectiviteit. De keuze van prijs dan wel volume als aangrijpings-punt voor het beleid hangt in die gedachtengang af van de omstandigheden, waarbij ook institutionele inerties een rol kunnen spelen.

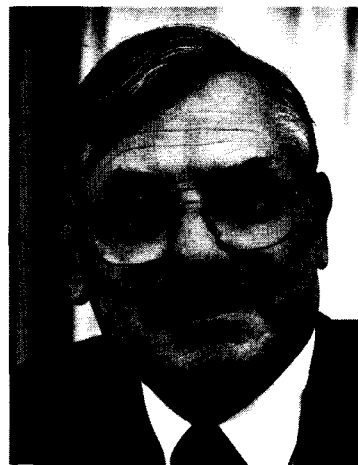
Met het geluk waarmee koeien hazen vangen heeft de Nederlandse economie de afgelopen jaren een flinke dosis nieuw-klassieke receptuur ondergaan zonder veel schadelijke bijwerkingen. Dat kon alle-maal omdat de diagnose van het nieuw-klassieke en het denkende deel van de vakgenoten tot dusver min of meer parallel liep. Maar als uit die bijzondere omstandigheid een begin van een meer structureel gelijk van het nieuw-klassieke denken afgeleid zou worden zijn we in moeilijkheden. Op een ruime ar-beidsmarkt met honderdduizenden direct-inzetbare werklozen is een nieuw-klassiek lokvisje als verla-ging van uitkeringsrechten een effectief instrument om de arbeidsparticipatie te vergroten, ja, dat heb ik ook altijd verdedigd. Maar inmiddels beginnen de knelpunten aan de aanbodzijde weer zwaarder te wegen. Die veranderende omstandigheden vragen om een meer volume-gericht aanpassingsbeleid, dat blijkt uit deze Miljoenennota, die met weinig kunst-en vliegwerk weet aan te tonen dat het herstelbeleid van het derde kabinet-Lubbers zijn vruchten begint af te werpen. Wat omhoog moet, gaat over het alge-meen omhoog, en wat omlaag moet omlaag. De werkgelegenheid blijft stijgen, de inflatie heeft in-middels gepiekt en ook de arbeidsinkomensquote wordt gestabiliseerd, de lastendruk komt onder het gestelde plafond en het financieringstekort daalt vol-gens schema. De MEV constateert dat Nederland een tikkeltje méér groeit dan de rest van de EG, ook dat was wel eens anders. Binnensmonds vraagt Den Haag zich af waarom dit kabinet, met al die conjunc-turele tegenwind, het beter doet dan Lubbers-II met

de wind mee, en zelfs mijn nieuw-klassieke vrienden praten even niet over een kabinetscrisis. Mooi alle-maal, maar hoe nu verder?

Ik zou het kabinet willen vragen niet te luisteren naar het applaus van diegenen die hopen op een on-gewijzigd beleid. Integendeel, er is nu ruimte voor een minder defen-sief, meer aanvallend spel in een concept waarvan deze Miljoenen-nota de eerste aanzetten al be-schrijft. De huidige situatie op de arbeidsmarkt vraagt niet om een nieuwe kaasschaaf over de uitke-ringsrechten als aflat voor structu-rele verbeteringen in de uitvoering van de sociale zekerheid, maar om een geïntensiverde gevalsbehandeling van de har-de kern van de werkloosheid. Dat vraagt dan weer om een grondig vertimmerde uitvoeringsorganisatie die op resultaat wordt beoordeeld en daarmee ge-dwongen wordt geen vrijblijvendheid van cliënten of opdrachtgevers te dulden. Het inmiddels ingezet-te beleid heeft een duidelijk 'announcement effect' gesorteerd: het gaat beter met de WAO en met het terugdringen van de langdurige werkloosheid, het volumebeleid blijkt al te werken. In die richting doorgaan dus, en consolideren; in geen geval terug-komen op de WAO-plannen voordat sociale part-ners hun verantwoordelijkheid voor het volumebe-leid ook helemaal waarmaken: zij zijn aan zet. Maar dan ook even geen macho-praat over nieuwe om-buigingen.

Met die andere vissen die we de nieuw-klassieke ideologen jarenlang hebben toegeworpen kan het ook wel eens wat kalmer aan. Nu de overheidsfinan-ciën beheersbaar blijken en Nederland internatio-naal een triple-A rating heeft, is er minder haast met de reductie van een niet meer doorslaggevend ken-getal als het financieringstekort. Dat mag van mij wel wat minder hard, naar de mate dat de stijging van de overheidsinvesteringen vesneld wordt. Want die zijn belangrijker voor de kwaliteit van het be-leid. Iets dergelijks geldt voor de obsessie met de lastendruk. Substitutie van 'betere' belastingen (op milieuwaarden) voor 'slechte' belastingen (op ar-beid, of kapitaal) is minstens even belangrijk als het verminderen van de druk van een slecht stelsel.

Denken over de economische structuur in zijn ken-bare gedaante van vandaag dus, en niet zo tautolo-gisch babbelen over prijzen en overheidsaandelen in evenwichtsmodellen voor een lange termijn waar- van we alleen maar weten dat zij niet in evenwicht zullen zijn. Dat nieuw-klassieke paradigma komt de zeehond in mij inmiddels de strot uit.

D.J. Wolfson